

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden azó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknél 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelég levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A nőgrádl járási orth. hitközség Nagy-orosziában, a R. Jiczchok Lőrinc z. c. l. főrabbija elhalálozásával megüresedett anyakönyvvezető főrabbi-állásra pályázatot hirdet. Az állás az elhunyt főrabbi leányának kiházásításával van egybekötve. Pályázhatnak — legkésőbb május 31-ig — 30 éven aluli, **talmidé chachó-mim v'hr'e somajim,** nőtlen, magyar állampolgárok, kik 3 elismert orth. rabbi határo-jával rendelkeznek, héber és magyar szónoklatban jártassággal bírnak. Fizetés meggyezés szerint, utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. **Hatoro-másolatokkal** ellátott pályázatok: **Hitközségi Elnökség, Nagy-oroszi** címre küldendő.

Metsző-(sakter-)fujtatók!

SULKÓ ÉS WINTERNITZ
fujtatógyár. Alapítva 1894.
Budapest, VI., Jász ucca 3.

A magyarországi aut. orthodox hitközségek tulajdoni részének állandó szállítója.

Javitások!

Minden zsidó utazónak tudnia kell,

hogy **Békéscsabán,** Andrassy-u. 55. sz. alatt újból megnyílt a

Holländer-féle
orth. כשר vendéglő,

hol izletes, tiszta elsőrendű koszt kapható. Négy fogásos bőséges étel P 1.20. Reggeli: kávé süteménnyel 30 fillér. Szoba kiszolgálással együtt 1—1.20 P

Kundmachung

Wirkungsvolle **ירושון** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasene** **ריה** **אנייה** Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengő **aufwärts**, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. —

Pschettl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Mein **ראשון** **אמת** **פ** 1.20

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

Apró hirdetések

Huszonégy év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközvetítő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg. Szombattartó szobafestővel dolgoztasson! Elsőrangú erő: Davidovits szobafestő és mázoló mester. Laudon u. 7. Ház-mesternél.

Meisels házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszsövődve, könyvkereskedés. Rombach utca 8.

Hasovasz avédó. A debreceni orth. templomban (Pásti u.) eltűnt egy kis kézi utazótáskám a köv. tartalommal: talisz, 2 pár fillin, sziderli, thilleml, 2 pár fehérnemű D. B. jellel, 2 színes zseb-kendő, 1 törülköző. Becsületos megtaláló költséget szívesen térítem. Deutsch Bención, Hajdunás.

Házasság céljából keresek bócher, aki a metszést kitanulná, illető állásthoz juttatnám. „Parnusze“ jelige.

Áthelyeztem szabó műhelyemet Király u. 19. alól, Király utca 26. szám alá. Goldstein Izsó, úriszabó.

Keresek azonnalra orth. mindenest. vidéki városba. „Családiás“ jelige.

Paplanok, matracok legolcsóbb beszerzési forrása: Teicher Izsák paplankészítő, Bpest, VII., Kertész u. 48. (Szombaton zárva.)

Keresek hugomnak raktári munkát végző szabót. Hozományt és biztos megélhetést nyújtok. „Biztos egzisztencia“ jelige. **Özvégyasszony,** nagy nyomorban, kéri hittestvéreit, hogy pénz- vagy ruhasegéllyel segítsenek helyzetén. „Sorsüldözött“ jelige.

Diákleányoknak szigoruan vallásos családi otthon nyújt tanár-tanárno házaspár. Korrepetálás. Idegen nyelvek. Zongora. Reif, Budapest, VII., Nagydíófa u. 27. Középsiskolák centrumában.

Jobb családból való németül jól beszélő leányt keresek négy éves fiacskám mellé. Háztartásban jártas legyen. Grosz Vilmos Miskolc, Széchenyi utca 117.

Mátrafüreden, vasutállomástól 5 percre, emeletes új villa, két lakással, nagy gyümölcsös, kedvező fizetési feltétellel, 7.000 pengőért eladó. Hermann fakereskedő, Gyöngyös.

25 éves nőtlen hitoktató, gemóre-tajszefez tanítással állást vállal. „Tachlisz“ jelige.

Benősiülésre keresek ügyes, vallásos fiatal pékmestert. „Biztos megélhetés“ jelige.

Csinos, intelligens, házas leányom részére vallásos, komoly fiatal embert keresek. Megélhetésükhöz megfelelő hozományt adok. „Foglalkozással bírók előnyben“.

Jó házból való fiut tanulónak felveszek. Fisch Vilmos rőtös- és fűszerkereskedő. Tiszaszentimre.

Leányomnak vidéken önálló csemegeüzlete van. Benősiútenék intelligens szakembert 38—45 éves korig. „Jó megélhetés“ jelige.

Fehérnemű-készítést és javítást legolcsóbban vállal: Weisz fehérneműkészítő, VII., Klauzál tér 16.

Intelligens, magyar-németben periekt urinó elhelyezkedne gyermek vagy idősebb úr, ill. hölgy mellett. „Középkorú“ jelige.

Vidéki orth. család elfogadna nyaraló gyermekeket, szerény díjazásért. Cím a kiadóban.

Jól berendezett szoba, orth. kóser ellátással, uriember részére kiadó. Cím: VII., Király u. 17. I. em. 3.

Biztos megélhetést nyújtó üzletet berendezek nagyobb városban, oly vallásos, volt jesivabóchernek, aki okos, csinos, házas, vallásos szellemben nevelt leányomat nőül veszi. „Mazel übrocho“ jelige.

Nagyvarosi orth. vendéglőm részére keresek a nyári szezonra, június 1-i belépésre ügyes, vallásos szakácsnőt, aki hasonló minőségben már alkalmazva volt. Fizetési igény és eddigi működés megjelölendő. Hirschfeld Dávid, Vác.

Nagyon olcsó orth. kóser házikoszt, ugyancsak teljes ellátás kapható: Király u. 10. II. em. 11.

Jól főző periekt zsidó szakácsnő hosszú bizonyítvánnyal felvétetik. Skrek, Dob utca 27.

Elcserelem 100 pengős metszői állományt hasonlóval, kisebbel, lelépéssel. „Mikve van“ jelige.

FESTŐMŰVÉSZEK
KÉPEI
WOFFMANN
KÉPKERESKEDÉSÉBEN
BUDAPEST-IV-GÉRLŐCZY-11-5-KÁROLY-KIÁ

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

אללגעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"אSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Mentsük meg a zsidóság jövőjét!

A közelgő napokban fölmagasodik előttünk Szináj bérce orma természeti valóságában és fonségében, ahonnan őseink a kinyilatkoztatás szent igéit hallgatták. Hallották a legnagyobbat, a legfenkölbebet, a legüdvösebet és a legtökéletesebet, ami szoba foglalható. Ott álltak őseink a Szináj tövénél és hallgatták, elfogadták, átvették az iteni kinyilatkoztatást. Gondolataiba elmerengve, e napokban minden zsidó lelkét a kinyilatkoztatásra való, eme magasztos visszaemlékezés áhitatos csendje szállja meg. Ebbe a meghitt csendbe a zsidóság legfontosabb problémája, a létkérdését jelentő jesivamegmentés ügye sikolt bele. Nagy rabbijaink és bölcs vezetőink kiáltó szava ver fel bennünket. **Frankl Adolf** felsőházi tag, a Központi Iroda kitünő elnöke, valamint a hazai rabbikar számos illusztris kiválósága: a **debrecei, győri, kállói, kisvárdai, szombathelyi és újfehértói** főrabbi, ugymint **R. Solajm Eliezer** nagyrabbi felhívást bocsátottak ki. Szívemarkoló, velőtrázó segélykiáltással kérnek minden igaz zsidót a jesivák megmentésére. Teljes erővel szállnak síkra a „**Tomché Jesivosz Sábosz**“ ezévi különös sikere érdekében.

Ime pár kivonatos szó szívből fakadó szövegéből:

— **Jesivánk helyzete** oly szomorú, oly súlyos, mint eddig még soha. Az általános nyomor **בעוה"ק** egyre nagyobb és nagyobb. A bóchernek születt csak igen keveset, de többnyire semmit sem tudnak juttatni fiáknak. A jesivák helyzete válságos. Hathatós, gyors és állandó segítségre van szükségük, különben fennmaradásukat **י"ח** veszély fenyegeti. Ezt nem lehet és nem szabad tétlenül nézünk. Szent Tóránk nevében kiáltunk hozzátok segítségért. Itt a Sabosz Bamidbor, amely hosszú évek óta az egész országban örök időkre, mint „**Tomché**

Jesivosz Sabosz“ lett elfogadva. Kell, hogy e nap jövedelme ezidén mindenhol lényegesen több legyen, mint a korábbi években. Meg kell mentenünk jesiváinkat. Kell, hogy ezidén mindenhol jelentékeny összegek ajánlatsanak fel. Senki-nek sem szabad kimaradnia. Minden zsidó kötelessége az „**Országos Tomché Jesivosz**“-t tetterősen, erejéhez képest, sőt ezen felül is hathatósan támogatni.

Hisszük, hogy e szívhez szóló szavak visszhangra találnak. Hisszük, hogy az ezévi „**Tomché Jesivosz Sabosz**“ eredménye felülmulja az összes eddigieket. Kell, hogy úgy legyen. Lehetővé kell tenni az **O. T. J. E.** nek, hogy eme nehéz és válságos időkből is fennakadás nélkül teljesítse szent hivatását. És minthogy éppen a legsúlyosabb időkből szünt meg az amerikai segélyezés, mely a jesivatáogatási összegeknek igen számottevő része volt, fokozni és sokszorozítani kell az **O. T. J. E.** teljesítőképességét, hogy ezen elmaradt pénzeket is pótolhassa. A gazdasági viszonyok leromlása következtében a jesivai növendékek szüleinek zöme az eddigi minimális mértékben sem képes támogatni gyermekét. Ha mindenkor igaz volt bölcsünk szava: „vigyázzatok a szegények gyermekeire, mert belőlük fog a Tóra kiindulni“, úgy ez a mi időnkben annál inkább találó, mivel a jesivákon javarészen „**bené anijim**“ szegények gyermeke tanul.

Hagyományaink értelmében a tóratanulás támogatója részes a tóratanulás tulvilági jutalmában. Ez a kapocs, a jesivák támogatására lelkesítő eme gondolat is hozzájárult minden zsidó ember szívéhez. Ki ne ismerné **Jiszochor** és **Zevülün** példát adó esetét? A világi életben működő **Zevülün** keresményéből áldozva, lehetővé teszi **Jiszochnak**, a szent Tan tanulmányo-

zását. A **Zevülün** és a **Jiszochor** közötti közvetítést a legkitünőbbben, a legtisztább ügyszeretben, más országokban is utánzásra serkentő céltudatosságban és agilitásban az **Országos Tomché Jesivosz** végzi.

Lapunk, mely áthatva a jesivák fontosságának tudatától, szolgálatába szegődött a jesiva-ügynek és azt híven és kitartással minden lehetővel támogatja, természetesen most is szívvel-lellekkel magáévá teszi a zsidóság ezen legzsidóbb és legéletbevágóbb ügyét. Már évek óta hívjuk: fel számos cikkben a zsidó közönség figyelmét a jesivák súlyosbodó helyzetére. Most is szolgálni kívánjuk a szent ügyet és ezidén is közzétesszük **ה"ח** úgy a „**Tomché Jesivosz Sabosz**“ rendező hitközségek Estáját, mint az összes ahoz hozzájárulók névsorát. Előmozdítani kívánjuk ezzel a nemes versengést a tóratámogatás szent munkájában.

Biztosra vesszük, hogy összes hitközségeink most is feladatuk magaslatán fognak állani.

Nem akadhat egyetlen hitközség sem, amely ne venné ki méltóan részét a mentési munkából.

Közeleg „**zeman matan Tajró-szenü**“, Szináj szent tűzének nagy ünnepe. Ne felejtjük el: a Szináj orman kigyulladt iteni tűz ott lángol még ma is minden bócherkebelben, mely hűségese odaadással csüng az ősi szent örökségen. Vigyázzunk! Ügyeljünk, hogy a tűz el ne szunynyadjon, ki ne aludjon.

Legyen tehát Sabosz Bamidborkor az egész országban egy szív, egy gondolat. Minden érzés jesiváinkért, minden gondolat, minden szívdobbanat bócherjainkért.

Biztosítsunk sikeres eredményt a „**Tomché Jesivosz Sabosz**“-nak

és a „Tomché Jesivósz”-hétnek. Vés-sük szívünkbe nagy vezetőink említett felhívásukban levő következő lelkes szavaikat: „A Tóra, a Könyv népe nem feledkezhet meg a Tóra, a Könyvek könyve búváraitól. Testvérek! Gondolkozzatok, szent jesiváink van-

nak veszélyben. Zsidók! Ez létkérdésünk! Szent Tóránk fenntartásáról van szó!”

A Tóra a zsidóság életelixire, Tó-raifjainké a zsidó jövő, mentisük meg a zsidóság jövőjét!

Mindennek zsidó az oka

Ha nem volna oly siralmas, nevetni lehetne azon, miképen akarja a hitlerizmusallal rokonszenvező antiszemita ellen-zéki lap minduntalan belekeverni a zsidó-ságot. Ha valamilyen obskurus vidéki hely-en jelenne meg egy ilyen organum akkor meg lehetne érteni, hogy nem fél a neveltségesség ölé hatásától, de hogy a fővárosi nyilvánosság fórumán lehessen a leghetlenebb módon a zsidókat gyű-lölés színben feltüntetni, az már mégis a normalitás kereteit túlhaladja. Mert nem kellett-e hihetetlen fantázia ahhoz, hogy valaki a mult héten felszínre került Bleyer-féle ügyben is zsidózni tudjon? Az illető professzor a képviselőházban német nemzetiségi követelményeket hangoztatott, miközben elmondotta, hogy 1920-tól kezdve a németek száma többezerrel csök-kent Magyarországon. Ezt a statisztikai adatot, amennyiben valóságot jelent, azzal lehet magyarázni, hogy azóta Burgenland németjei Ausztriához tartoznak. Egész más magyarázatot mond azonban a kis-gazdapárti antiszemita lap. Azt hangoz-tatja, hogy tulajdonképen a zsidók jelen-tették be magukat németeknek, de a kö-vetkező népszámlálásnál már megmagya-rosoztak. Ebből tehát az következik, hogy milyen megbízhatatlan elem a zsidóság. 1920-ban még oly sok közöttük a német-

ajkú, de pár év múlva már mind magyar-nak vallja magát. S következik ebből az is, hogy a hitleristáknak Németországban be lehet bizonyítani, hogy a most — a Bleyer-féle nyilatkozat nyomán — támadt feszültséget nagyszerűen el lehet intézni. Igaz ugyan, hogy a német diktátor nem engedje be a magyar vajjat, csirkét, tojást Németországba s ezzel óriási károkat okoz a magyar gazdáknak — de azért mégis kellene vele jóban lenni. De hogyan lehet Hitlernek hódolni, ha legényei már a magyar egyetemi diákságnak is távirati direktívákat küldenek s a pángarmán agitáció még sem tüntethető fel Magyar-ország szempontjából ártatlan játéknak? Meg van a formula. A mostani félreértést a magyarság s a hitlerség között a — zsidók okozták, akik 1920-ban németek-nek vallották magukat s így megtéveszt-tették a képviselőházban felszólt Bleyer professzort.

Nevezett professzor antiszemita vellei-tásai közismertek, de azt mindenki tudja, hogy zsidó hallgatóival szemben a lehető legkorrektebb álláspontot foglalja el. Az ellene intézett egyetemi tüntetésben egész biztosan egy zsidó diák sem vett részt. Elsősorban azért, mert a mai zsidó diák örül, ha az egyetemen nem ő ellene tün-tetnek. Azonkívül a zsidó diákság nincs

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

elragadtatva attól, ha egyáltalában tün-tetnek. Mert az azt jelenti, hogy fegyel-metlenség s az utóbbi rendesen a zsidó-kon próbálja ki az erejét. Ha tehát a diá-kok tüntettek Bleyer Jakab ellen, akkor ezek egész biztosan nem zsidók voltak. De hát azt csak nem lehet elfogadni? Hisz akkor Hitler haragudni fog a ma-gyarságra? Hogy ez be ne következék, gyorsan megtalálták a formulát: „a tün-tető diákok közé zsidó hallgatók vegyültek s csak azok tüntettek a hitlerizmus ellen.”

Nem lehet tudni, vajjon ennyi rossz-akarattal tiltakozunk-e? nevéssünk-e rajta? busuljunk-e miatta? A meglepeté-sék korszakát éljük, de talán még sem bo-londult meg az egész világ s még soká beteges tünetnek lesz szabad feltüntetni a zsidóknak lehetetlen módon való elő-ráncigálását.

Felhívás

a szombattartókhöz

Felkérjük az ország szombattartó iparosait, kereskedőit és egyéb fog-lalkozásukat, hogy adataikat (név, cím, foglalkozási ág) közöljék a vá-rosum, vagy községük Tiferesz Bachu-rim kebelében működő „S'mirász Sabosz” bizottságával. Az említett szerv gondoskodik az összeállítandó névjegyzéknek megfelelő helyen (pl. a templomok előcsarnokaiban) való ki-függesztéséről, valamint a szombattar-tók érdekeinek szemmel tartásáról.

As „O. T. B.”

S'mirász Sabosz Bizottsága

ORTH. KÓSER PENZIÓ
BALATONSZEMESÉN
Ujonnán berendezett villában a Bal-aton fölötti magaslaton. Közvetlen kilátás a Balatonra. Parkirozott udvar. Elsőrendű házikoszt. Kérjen áraján-latot! Kohn Vilmos, Balatonszemes

SCHÜCK JENŐ orth. fiuinternátusa
Budapest, VII., Kerlész u. 32.

Szeretetteljes gondozás
Elsőrendű referenciák
Mérsékelt árak. Prospektus.

Orth. kóser penzió Buda legszebb helyén a Svábhegy déli lejtőjén, május hó 1-én megnyílt. Komfortos szobák.
Krausz Mór Park-penziója, I., Torbágyi-ut 110. Tel.: 65-2-75.
Napi penzió 5 P-től
Az 59-es végállomástól 10 perc.

A folyó hetiszakasz időszerű tanítása

A szombat felolvasandó B'har-B'chükajszáj hetiszakaszban foglal-nak helyet azok a grandiózus tanítá-sok s végtelen bölcseségű intézkedé-sök, amelyekkel a Tóra az emberiség szociális kérdéseit akarja megoldani. Ne legyen teljesen szegény, s mérhe-tetlen gazdag, hanem az élet javai ocszoljanak meg igazságosan. Ezt a helyzetet akarja a szombatév: a s'mitó, továbbá a jubileumi év, a jajaél-intézménye előidézni. Ez a két intézmény azt tanítja, hogy a földet senki sem birtokolhatja teljesen, mert a föld I'tené, akinek „bérlei és zsel-lérei vagyunk” csupán. A hetiszakasz az emberek egymásközötti viszonyát a becsületességre és méltányosságra alapozza. Ezért hangsúlyozza: „v'chéj ochicho imoch — éljen melletted a te testvéred”. Továbbá: „kónaj mijad amiszachó...” Ez azt jelenti, hogy saját érdekeinket összhangzásba hoz-zuk a más érdekeivel, hogy támogat-

nunk kell a testvérünket a megélhe-tésben.

Ez az ige különösen manapság nyer időszerűséget.

Szerfölte fontos az, hogy azokat támogassuk, akik a szombat meg-tartása miatt ugys hátrányt szen-vednek a falat kenyérért vívott küzdelemben.

A gazdasági harcban a gyengébbet kell támogatni, hogy el ne bukjon és ilyen értelemben gyenge az, aki az állami törvények mai intézkedése szer-int kénytelen a hétnek két napján szünetelni és összesen csak öt munka-napon dolgozhat. Ez a követelmény fontos a fővárosban, de talán még fontosabb a vidéken. A vidéki keres-kezők vevőköre olyan szűk a mostani szomorú viszonyok következtében, hogy minden egyes vevő kiesése, min-den kis összegű bevétel elmaradása érezhető veszteséget jelent. Mindany-nyunknak érdeke, hogy még keve-

sebb ember menjen tönkre. Tönkre-ment emberekkel nem lehet hitközsé- get fenntartani és intézményekről gondoskodni. A vidéki hitközségi tisztviselők ugys, már a szó szoros értelmében éhbérért dolgoznak és esekély fizetésüket sem tudják kellő időben pontosan megkapni. Mi lesz tehát, hogyha még többen mennek tönkre? Épen ezért vallási, erkölcsi és emberi kötelesség, hogy amennyire csak lehet támogassuk azokat, akik a zsidó élet hordozói és megőrzői: a szombattartókat. „Élhessen melletted a te testvéred.”

Kitüntetett bukaresti rabbi

Mint Bukarestből jelentik, II. Ká-roly román király Schorr főrabbinak, aki a romániai orthodoxia lelkes elő-harcosa és mindig arra törekedett, hogy a regáti hitűek is önállóan szervezkedjenek, a „Steau Romaniei” rend legmagasabb fokát, a vezérsil-lagot adományozta. A kiváló férfiut ebből az alkalmából igen sokan kö-szöntötték az ország minden részé-ből és külföldről is.

Akarjátok szent jesiváink fennmaradását? Dolgozzatok a „Tomché Jesivósz Sabosz” érdekében!
Küldemények címe: Budapesti Igaz Tóra és Jesivákat Támogató Egylet, VII. Dob-u. 35. (Postacsekkszám: 35.279)

Szellemességek . . .

A lisszai hitközség tagjai vallástalan emberek voltak. Mikor rabbijuk, Rabbi Jákaiv Stryjbe meghívást kapott és el is fogadta, megkérdezték tőle, miért hagyja el Lisszát, holott itt több fizetésben részesül, mint Stryjben?

— Azért hagyom el Lisszát — felelte a rabbi — mert ez az első sáje, amivel hozzám jöttetek.

Egyik hitközségben olyan rabbi műkö-dött, aki jóval kisebb ben tajre volt, mint az ottlakó talmudtudósok, és valahányszor drósót mondott, az utóbbiak nem mentek a templomba, hogy meghallgassák. — A hitközségi elnök erre megkérdezte az egyik lamdont, miért nem hallgatja meg a Rav drósóját? A szójátékos felelet ez volt: „gám teven gám miszpaiz Ráv

imonü — szalma és abrak nálunk a rov” (a rabbi). Egy másik lamdon pedig ugyan-erre a kérdésre ezt a szójátékot alkalmazta: — Veszoachtó lávájnénü ki ráv hü... — I'ten bocssássa meg a bününket, hogy ez a mi rov-unk.

Egyik fiatal doktorrabbihoz beállított egy asszony egy frissen levágott lúdja-val. Sájleja volt és a rabbi cím-korságát nem ismervén, egyszerűen rabbinak szólította a doktor urat. Tisztelendősége, ki nagyon büszke volt — a mellesleg megje-gyezve, Svábjában szerzett — doktorátusára, ezt nagyon zokon vette és rászólt az asz-

szonyra: — én doktor úr vagyok!

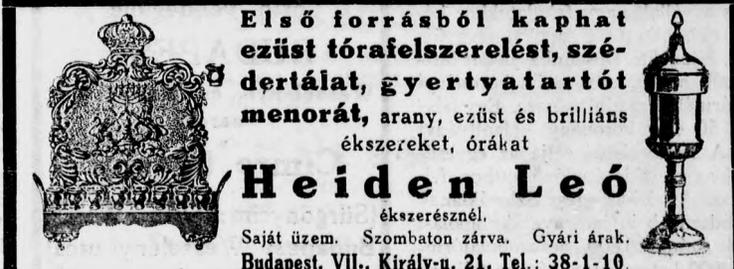
— Mit használhat nekem a doktor, mi-kor már nem él a ludam? — felelt: az ötletes asszony.

Egy Mann nevű kereskedő, aki részint rosszul spekulált, részint tehetségén felül élt és költekezett, megbukott. Véletlenül épen egy szombati napon nyitotta meg ellene a csődöt a törvényszék. Alig hogy híre ment a bukásnak, már meg is szüle-tett a megjegyzés, „hogy nem vagyunk a pusztában.” Miért? Mert a siva'agban nem esett szombaton man (שם) itt azonban épen szombaton „ist Mann gefallen.”

Első forrásból kaphat ezüst tórafelszerelést, szé-dertálat, gyertyatartót menorát, arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerész.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, VII., Király-u. 21. Tel.: 38-1-10.

Siófokon
a **BENEDIKT-féle**
orth. kóser penzió
az idei sasonra ismét
megnyílik

Magyar püspök a hitlerizmus ellen

Zalaegerszegről jelentik: Gróf Miksa János megyéspüspök legutóbb Zalaegerszegré érkezett és ebből az alkalomból az izraelita hitközség egy nagyobb küldöttsége tisztelettel előtte dr. Junger Mózes főrabbi és dr. Rosenthal Jenő hitközségi elnök vezetésével. A főrabbi emelkedett szellemű üdvözlő beszédet mondott, amely lát-hatóság mély benyomást tett az egy-házfőre, aki válaszképpen a következő nagyjelentőségű nyilatkozatot tette:

— Igen örülök az Önök megjelenésének, mert ez alkalmul szolgál nekem, hogy itt, a nagy nyilvánosság előtt el-ítéljem azokat a jogtalanságokat és hallatlan igazságtalanságokat melyeket Németországban a zsidókkal szemben elkövetnek. Zsidó testvéreim szenvedéseit mélyen meghatnak. Az az állam, mely jogfosztásra és igazságtalanságra akarja lövőjét felépíteni, nem állhat fenn.

Mikes püspök szavai, melyek a katolikus kultúrteremben az egész megye és város intelligenciájának jelenlétében hangzottak el, mindenkire mély hatással voltak.

x IZLETES HÁZIKOSZT orth. kóser privát helyről mérsékelt áron házhöz szállítva is. Klauzál u. 34. II. 7.

Szlovákiából

Sabosz Bamidbor a jesiváknak! A jövő heti sabosz, Bamidbor szombatja egész Szlovákiában az Érsekújváron székelő „Machziké Jesivosz” országos jesivatámogató egyesületnek lesz szentelve. Mindenütt, az összes alijók bevételei a szent célra fordíthatnak.

A pozsonyi kórházegyesület gyűlése A napokban tartotta a pozsonyi kórházegyesület közgyűlését. Ifj. Fischer József elnöke alatt. Az elnök kegyelettel emlékezett meg az egyesület kiváló tagjairól és sajnálattal konstata, hogy az egyesület taglétszáma kevés a vállalt nagy feladatokhoz képest. Felszólította a tagokat taggyűlésre. Kiemelte Duschnitz Jakab buzgóságát, aki 60 ezer cseh koronányi évi járulékot gyűjtött össze. Egy névtelen 50 ezer koronányi alapítványt tett. A legközelebbi célja az egyesületnek: egy zsidó ápolónői otthon felállítása. A kórház egész Szlovákiának legmodernebb intézménye. Az ápolási napok száma 6.800, az ambulatóriumot 4000 beteg vette igénybe teljesen díjtalanul. A beszámolót nagy lelke-

Minden zsidónak

fontos

hogy

Weisz Mendel

ujjonnan megnyitott

pompás

orth. **כשר** vendéglőjének

fehértermét

megtekintse, ahol a zsidóság

elitje rendezi

esküvőit,

társasvacsoráit

.....
Menü: (4 tál étel) P 1.30.
Egész éven át כשר של דם
pálinkák, chόμεcz árban
Saját szüretelésű borok.

**Családi összejöve-
telek olcsó rendezése: halpaprikás
állandóan kapható**

50, 60 fillér

WEISZ MENDEL

orth. vendéglője

BUDAPEST

Wesselényi- és Kazinczy u.
sarok.

Cimre ügyelni!

(Sürgőnycim: Orth. Weisz,
Budapest Wesselényi-utca)

sedéssel fogadták, ovációkat rendeztek. Stahler Henrik elnöknek és utána megválasztották a régi vezetőséget. Végül Reisz Miksa főzsdetánácsos üdvözölte ifj. Fischer József elnököt, mint a kórházépítés kezdeményezőjét.

A pozsonyi gettó elhamvadásának évfordulója

Hébér dátum szerint szombaton, Ijor 10-én lett 20 éve annak, hogy a pozsonyi zsidónegyed a lángok martaléka lett. Az emléknapot az összes templomokban ájtatos ima között megülték. A város vasárnapon, május 14-én felvonultatta ez alkalomból egy nagy menetben az akkori ottani munkálatoknál tevékenykedett tüzoltókat, munkásegységeket s egyéb testületeket.

A csehszlovák kultusz-miniszter nyilatkozata

A csehszlovák német kisebbség egy része rendkívül lelkesedik a németországi eseményekért és egy csehszlovák német képviselő dr. Derer kultuszminiszterhez fordult, amelyben panaszkodott, hogy a középiskolákat és főiskolákat előzőnk a zsidók és szükség volna bizonyos fokú zárt arányszám behozatalára. Ezt a követelést dr. Derer miniszter egy levélben határozottan visszautasította és megállapította: „állások betöltésénél is soha nem fognak a mi államunkban különbséget tenni származás, faj, vagy felekezet tekintetében.”

A szlovenszkoí Aguda mezőgazdasági tanfolyama

Mint megírtuk, az Aguda ifjúsági csoportja a jesivat járt ifjak részére külön „Machne Ajlim” néven egy mezőgazdasági tanfolyamot létesített. Erre a célra Schléssinger Gyula és Henrik a Nyitrától kb. 30 km-re fekvő inyai birtokukat rendelkezésükre bocsátották. A birtok igen alkalmas arra, hogy az ifjak a mezőgazdaság összes ágait elsajátítsák, azonkívül gondoskodva van szellemi (siurim) foglalkozásukról. Vasárnap Inyán nagy ünnepséget rendeztek, amelyre Nyitráról 120-an jöttek le. Katz Izidor (Nyitra) a „Machne Ajlim” elnöke tartotta üdvözlő beszédét, majd Koch Emil a bratislavai Aguda központ nevében beszélt. Utána Thaler, a kelet-szlovenszkoí Aguda nevében. A tanfolyam létesítése körül Ungár Aladár és Stark Ármin nagy érdemet szereztek. Az Aguda még több tanfolyamot tervez iparágak elsajátítására is. Munkaadók körében is nagy az érdeklődés ebben a tekintetben. A tanfolyamok hallgatói kiképzés után Palesztinába akarnak vándorolni, a magyarországi „Alijasz Tiferess” mintájára.

A németországi események

Egy német hitközség szomorú beszámolója

Hogy milyen súlyosak a viszonyok német községekben Németországban, mutatja a kölni hitközség beszámolója. Ez a hitközség, amely még pár év előtt körülbelül egy millió márka költségvetéssel dolgozott, nem tudja a legszükségesebb intézményeit fenntartani. A hitközségi tisztviselők fizetése többszörösen le lett redukálva, úgy hogy a tisztviselők már rászorulnak a jótékonyagra. Megszüntették az összes templomi kórusokat, az óvodákat becsukták, az ifjúsági otthonok megszűntek. Most azon gondolkodnak, hogyan lehetne egyesíteni a gyermekotthont, árvaházat és a tanoncotthont, hogy legalább a legelhagyottabb fiatalok számára segíthessenek.

A volt angol miniszter-elnök a gyűlölet ellen

Lloyd George, a volt angol miniszter-elnök, a brit- és a külföldi bibliai társaságok legutóbbi gyűlésén az elnöki székben foglalkozott a zsidók helyzetével:

— A biblia nem az egyetlen adózása a zsidóságnak az általános kultúrához, de mindenesetre a legnagyobb hozzájárulás, amellyel valaha egy faj a civilizációt gazdagította. A zsidóknak visszaszorítása Németország és a világ számára szerencsétlenség jelent. Gyűlöletből még nem fakadt üdvösség soha. A gyűlölet sokkal inkább sújtja a gyűlöltöt, mint azt, akire irányítva volt.

Húsnélküli táplálkozás

Dr. Merzbach frankfurti neves orvos, a rituális metszés eltiltása következtében oly könyvecskét adott ki, amely a mai tudományos állásponton igyekszik útmutatást adni azoknak, akik minden állami kegyetlenség dacára nem akarnak letérni a hagyományos törvények megtartásáról, amelyek a táplálkozásra vonatkoznak. A könyvecske címe: Orvosi tanácsadó húsnélküli táplálkozáshoz (Ärztlicher Ratgeber für fleischlose Ernährung). Azzal kezd: „Nem élünk azért, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk.” A főzésnek tudománnyá kell lennie, ha növényi táplálkozás mellett meg akarjuk tartani egészségünket. Nem szabad elfelejteni, hogy a húsnélküli korszak nemcsak fáradságosabb, hanem higiénikusabban vezetve, drágább is, mint a hústáplálkozás. A probléma nagyon komoly, mert a német zsidóság egészségéről van szó. A táplálkozás fontosságát a vallási és a szellemi életre egyébiránt a nagy mester a Rambam is teljesen átértette és ezért a „Jod Hachazoko” hatalmas művében, amelyben a zsidóság összes vallástörvényeit összegyűjti, egy egészségügyet és egy diéta előírás is

közl. Többek között azt mondja: „Aki az egészségügyet törvényei szerint viselkedik, az vegye szívére, hogy teste egészséges és erős legyen, hogy lelke alkalmas legyen Isten-ismeretre. Mert lehetetlen gondolkodni, behatolni a bölcsességbe, ha az ember éhes, ha beteg, vagy fájdalmai vannak.” (Hilchajsz Déajsz III.) A könyvecske utószava étkezéstudományi imáknak ama szavával végződik: „és jövőre se hiányozzék a mi táplálékunk az Isten nagy nevé kedvéért.” (V'al jechszar lónu mo-zajn).

Üdvös hitlerista tervek

A németországi fajhivatal vezetője egy sajtókonferencia alkalmából bejelentette, hogy fajvédelmi szempontból el fogja tiltani az árja és egyéb faji egyének összeházasodását ami a keresztény-zsidó vegyes házasságok eltiltását jelenti. Ebből az alkalomból olyan hangok is halatszóttak, hogy el kellene tiltani azt, hogy a zsidók a protestáns vagy a katolikus vallást vegyék fel.

Szóval: *méajváj tchakmém*, az ellenségnek kell a zsidót a Tóra bizonyos szabványainak betartására kényszeríteni.

Püspöki pásztorlevél

A bajor püspökök pásztorlevelet adtak ki, amelyben elsősorban az összes állampolgárok jogegyenlőségét követelik és egyszersmind felszólítják az egész lakosságot, hogy a nemzeti állam feladatai megoldásában kivétel nélkül részt vegyenek. A pásztorlevél a nevelésügyre vonatkozik — a numerus clausus ellen — azt mondja: „Nem szabad iskolai vagy állami intézkedésekkel megszorítani vagy lehetlenné tenni a szülőknek a jogát és kötelességét gyermekeiknek szellemi és lelki nevelésére.” A püspöki deklaráció egyik passzusa ez: „Épp úgy, mint idegen országban lévő német testvéreink számára egyenlőséget követelünk és kivételes törvényeket elítéljük, azon módra el kell

itelnünk mindenféle jogfosztást vagy jogegyenlőséget saját államunk hozzátartozóival szemben.”

A történeti fontosságú dokumentum befejezése ez: „Senki sem vonja ki magát a nagy építő munkából, de senkit sem szabad visszautasítani.”

Jellemző német apróságok

A berlini hitközség a hatóságától felszólítást kapott, hogy ne közzölje többet megölteknek, vagy öngyilkosoknak a temetési idejét. — A berlini munkabíróság ítelete szerint zsidó alkalmazottak faji hovátartozandóságuk következtében kártérítés nélkül, felmondás nélkül elbocsáthatók. — A múlt héten elégetett könyvek még kapható példányait Franciaországban és Csehszlovákiában gyűjteni kezdik a könyvtárak részére.

A pápa a német-zsidók érdekében

Gugenheim Sally, svájci zsidó politikus a milánói rabbiával együtt megjelent a pápánál, aki őket hosszabb magánaudiencián fogadta. A milánói rabbi ugyanis héber oktatója volt a pápának és azóta is fenntartotta az egyház feje a vele való érintkezést. Az audiencia végén kijelentette a pápa: „Eddig is törekedtem a német zsidók sorsának megjavításán és most is meg fogom ezt tenni.”

A ciprusi érsek levele

A Földközi tengerben lévő Cyprus szigete tudvalevőleg angol fennhatóság alatt áll, a lakosság legnagyobb része azonban görög. A görögök egyházi feje a ciprusi érsek a fő kormányzóhoz fordult, amelyben tiltakozott az ellen, hogy a németországi menekült zsidókat beengedje a szigetre. A fő kormányzó visszautasította az érsek tiltakozását és megállapította, hogy jelenleg az egész szigeten összesen 176 dunám földet, tehát alig egy pár holdat, művelnek a zsidók.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

Koznitsi legenda...

Szorosan meglapulva a házak mentén egy emberi alak óvatosan igyekszik előre. Minden lépésénél körülnéz, minden házat, minden üzlethelyiséget megvizsgál. Olyan, mint valami gonosztevő, aki zsákmányra les, vagy betörni készül. Pedig nem az. Ellenkezőleg, a városnak rendőrfőnöke, aki elhatározta, hogy végére jár annak, ami a városka lakosságát nyugtalanítja: gyakran betörnek az üzletekbe és a pénztárból rendszeren ellopnak egy-egy forintot, nem többet és nem kevesebbet. Nem a lopott összeg tehát az, amely nyugtalanítja az embereket, hanem a titokzatoság. A rendőrfőnök már többször rászólt rendőreire, hogy miért nem tudják elcsípni a különös tolvajt, de hiába volt. Elhatározta tehát, hogy most ő maga néz a dolog után.

Egy helyen leskelődve megállt, figyelte. Egyszerre azt látja, hogy egy raktárhelyiségből kijön egy görnyedt alak, miután a zsebébe csuszított valamit. Odaugrik, nyakon fogja és erre a rajtakapott önkéntelenül is megfordul. A rendőrfőnöknek a meglepetéstől majdnem leesik az álla: a betörő, egy a városban ismert jámbor kaftános chósizid. Keményen rászól, hogy mutassa meg, mit csúsztatott zsebre. Erre ő remegve előhúzza egy forintot.

Kezdődik a vallatás, a rendőrfőnök ismeri látásból az ő foglyát, de annak sejtelmé sincs, hogy ki vallatja.

— Beszélj hát, kérde, hogyan jutottál ide?

— Hát elmondom, kezdte, már hónapok óta a legnagyobb nyomorral küzdöttem, gyermekeim már két naponként egyszer ettek csak, amikor elhatároztam, hogy felkeresem ama híres szentéletű papot, Koznitsban, aki mindenkinek tanácsot tud adni. Megjelentem előtte és sírni kezdtem, hogy adjon valami tanácsot, amire ő szomorúan mondotta: „Nézd fiam, nem is tudok neked tanácsot adni, mert úgy látom, hogy csak egy dologhoz van szerencséd, de azt viszont nem fogod megtenni.”

— Miért ne? kérdeztem én, kész vagyok bármit megtenni.

— Hát tudd meg, hogy én úgy látom, hogy neked nincs szerencséd, csak — a lopáshoz.

Többet nem mondott a szent pap. Elképzelheti tehát uram, hogy milyen lelki állapotban mentem haza. Egész úton át furta az oldalomat és hideg verejték ütött ki homlokomon arra a gondolatra, hogy én, a becsületes ember, becsületes szülők gyermeke, aki soha nem tértem le a becsületes útról, most lopni menjek. De azután gondoltam magamban: ha életmentésről van szó, meg szabad szegni a legfontosabb vallástörvényeket, a szent szombatot is, miért ne lehessen tehát a könnyebb megítélésű lopás bűnét elkövetni, ha gyermekeimnek kenyeret kell adnom — gondoltam magamban, majd visszaadom azt, amit ellopottam. De azután elhatároztam, hogy mindig csak annyit lopok, amennyire szükségem van egy kis kenyérré, egy forintot egy héten.

— Jól van, mondta erre a rendőrfőnök, szabadon bocsátlak, egy feltétel mellett. Azt hallottam, hogy a rendőrség főnöke ma megkapta a főnyereményt, óriási összeg, hálószobájában tartja egy vaskazettában, a vánkások alatt, menj be, hozd ki, a pénzen megosztozkodunk és azután szabadon bocsátlak.

Csak hogy erről a mi emberünk hallani sem akart, hangoztatta, hogy amit ő tett, azt kényszerből tette, alig károsított meg valakit hogyan károsíthatná meg tehát ilyen nagy összeggel a város derék rendőrfőkapitányát?

— Hát hogyha nem egyezel bele, akkor viszlek a rendőrségre, ott majd összetörök a csontjaidat.

Gondolta magában az emberünk: színelig belemegy a dologba, hát hogyha a jöpten valami úton-módon meg fogja őt majd óvni nagyobb büntől. Megálltak a ház mellett, a chósizid kísérelte megmutatni, hol az a szoba és kényszerítette, hogy induljon oda és hozza el a kazettát a nagy pénzzel. Pár perc múlva visszajött és diadalmas arckifejezéssel azt mondja: Megmenekültem a nagy büntől,

DIÁKLÁNYOKNAK

szigoruan vallásos családi otthonnyújtó tanár-tanárnő házaspár
Korrepetálás. Idegen nyelvek. Zongora.

**REIF, Budapest, VII., Nagydiofa-u 27.
A középiskolák centrumában.**

— Hogyan? — kérdezte a rendőrfőnök.

— Hát úgy, hogy belopózkodtam a szobába és az ajtó előtt suttogást hallok, két alak beszélget, az egyik azt mondja a másiknak: „El ne felejtésd, reggel a teájába adj be mérget, azután ha már elájult, clemeljük a pénzt.” Mikor ezt hallottam, lesiettem és tudomásodra adom, abból a célból, hogy te mond meg a főkapitány-nak, hogy milyen veszedelem fenyegeti, ő bizonyára majd meg fog jutalmazni Téged és te Uram, ezért engedj szabadon.

— Jól van, mehatsz haza, azon feltétellel, hogy a kalapodat ide adod nekem.

Odaadta neki a kalapot és a chósizid örömmel hazament. Másnap reggel kiderült minden. Elsősorban lefogták a két inast, akik meg akarták mérgezni urukat, a rendőrfőnököt. Ez azután hívatta a hitközség elnökét és azt mondta neki.

— Hát meg van a tolvaj, aki a forintosokat lopkodja, itt van a kalapja.

A hitközségi elnök a kalapot látva, kijelentette:

— Ki van zárva, nagy uram, hogy ez legyen a tolvaj, hisz ez igazán becsületes ember.

— Pedig ő tette, — szolt a rendőrfőnök, — lopott, hogy megéljen, de azáltal az én életemet is megmentette.

Elmondta neki az egész esetet, utána rögtön hívatta a szegényt, aki rémüldözött, mert azt hitte, hogy fölfedték a bűnét. A rendőrfőnök elé került, ott kiderült az egész dolog és erre kénytelen volt tőle elfogadni egy tekintélyes összeget. Így tudta azután meg, milyen igaza volt a szent papnak, a koznitsi magidnak, amikor azt mondotta, hogy csak a lopáshoz van szerencséje.

Gottlieb Adolf Hidvérgárdó.

Balatonai zsidó diáknnyaraló
Kérjen prospektust!
Díjmentesen küld
Dr. Frenkel Bernát vallásnászár
Budapest, VIII. Teleki-tér 5.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBEREN-
DEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁR-
TÁS, VILLAMOSMOTOROK
ÉS VENTILÁTOROK
VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE
ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBOZI-U. 16. TEL. 31-9-37.

Groszberg Jenő: A pozsonyi gettó elhamvadása

20 évvel ezelőtt, 1913. május 17-én mint fiatal pozsonyi jesiva-bóchernek megrendítő és félelmetesen felejtetetlen élményben volt részem. Ezen a napon, amely akkor szombatra esett tört ki az a tűzvész, amely az egész zsidónegyedet, a gettót, elhamvasztotta. A tűzvész a zsidónegyed 2000 emberét hajléktalanná tette és így a gettó szenvedései történetében kirívó helyet foglal el. Többször égett le a zsidónegyed, de ilyen nagy mértékben soha. 1711-ben, amikor III. Károlyt megkoronázták, bűnös kezek felgyújtották a zsidó utcákat és a tűzvész zavarait felhasználva, berontott a csőcselék, rombolt, fosztogatott és igen sok zsidó ember esett áldozatul.

1840-ben lakott egyideig a zsidónegyedben Petőfi Sándor, lakóházát emléktáblával jelölték meg és később az egész utca az ő nevét viselte. 1913. május 17-én egy a Petőfi utcában lakó keresztény ember hajlékából tört ki a tűz, amely nemsokára belekapott a szomszédos Miklós utcába és a Vártelek utcában (Zsidó u.) levő házakba. Hiába érkezett a tűz színhegyére a pozsonyi tűzoltóság, rövidesen reá berobogott a szomszédos községek tűzoltósága, különvonaton jött Bécsből a tűzoltóság, a nagy szél miatt az egész negyed menthetetlen volt és a tűzoltók munkája a tűz továbbterjedésének megakadályozására szorítkozott. Összesen 74 ház égett el és tekintettel arra, hogy a gettóban a szűk hely folytán többemeletes házak építettek, nemcsoda, hogy ebben a 74 házban több mint 2000 lélek lakott. A házak lépcsőháza fából volt, a tetők nagyrészt zsindelel fedettek — mindez csak táplálta a tüzet.

Emlékszem: még délben a beszahmidrosban nagy közönség hallgatta Rabbi Doniel Prossnitz, híres ősök nagy vallásosságú leszármazottjának előadását, a másik templomban pedig Reb Abbe Herzl szellemes, törölmetszett, zsidó humorral s sokszor kacagató módon fűszerezett d'rosóját és nemsokára rá felhangzott a tűzoltók riadója, amely megzavarta a gettó-

nak sabosz-i nyugalmat tartó jellegét, és az eddig nyugodtan sétáló emberek, felriasztott hangyaboly módjára ide-oda kezdtek futkosni, siettek a házakba, menteni a menthetőt. Pozsonyban érív van, és így a dolgoknak szombaton való elvitele vallási akadályba nem ütközött volna, de a tűz rohamos terjedése nem adott lehetőséget arra, hogy sokat lehessen megmennteni. Emberáldozat szerencsére csak 2 volt: egy tűzoltó hagyta ott életét kötelessége teljesítése közben és egy öreg haldokló zsidó ember, akit már nem lehetett kimenteni a lángok közül.

Igen sok kárt szenvedtek a jesiva növendékei, akik közül 200-an elvesztették összes szegényes ingóságait. A jesiva nagy előadóterme a „Schiü-stube”, szintén a lángok martaléka lett. A jesivanak a könyvtára odaveszett. A tűz kitérősekor a hívőknek a figyelme arra terjedt legelőször, hogy megmentsek beszahmidrosokban levő Tóratekerceket. Ez sikerült is és a zsidónegyeden kívüli városrészekbe vitték. A gettóban az összes boltok zárva voltak természetesen, a zsidónegyeden kívül a kereskedőknek egy része nyitva tart szombaton. Különös volt, emlékszem: amikor a Tóratekerceket vittük, akkor a nyitva levő üzletekből kijöttek az emberek és csókolgatták. Még különösebb volt, hogy arra ment egy franciskánusi szerzetes, aki ugyanezen tiszteletadást adta meg a szent tekerceknek.

A nyomor leírhatatlan nagy volt. A vész után még düledeztek a házak, így például pár napra rá az az épület, ahol a *Jesajdá Hatajro* nevű, híres

talmudtóra volt elhelyezve, összeomlott, szerencsére még nem kezdődött az iskolában a tanítás. — A tűzvész híre nagy részvétet keltett egész Európában. Pozsonyban az orthodox és neolog hitközség együttes segélybizottságot alakított, Budapest 5000 koronát ajándékozott rögtön. Persze Amerikából is jöttek segélypénzek.

A jesiva újjáépítésére és növelésére segélyezésére az „Allgemeine Jüdische Zeitung” is gyűjtést indított, melynek eredménye kb. 10.000 korona volt. Az adományozók sorát megnyitotta óbudai Freudiger Ábrahám, Lipót és Károly, Korein Dezső 100-100 koronával és boldogult apám e lap szerkesztője 36 koronával.

A tűzvész után régi gettó helyén új városrész épült. De csakhamar újra fellángolt egy még nagyobb vész, a világháború, amely megint nagy változásokat hozott a jesiva és a pozsonyi hitközség életében, változásokat, amelyek összefüggnek az emberi lét és az emberi hatalom mulandóságával.

Ha visszagondolok a 20 év előtti tűzvészre, fohászokodom az eget Urához, hogy a sok viszontagságon átment pozsonyi gettó, ahol egy R. *Majse Charif, R. Akiba Eger, a Maharam Barby, R. Mesulam Tysmenitz, Chaszam Szajfer* stb. működött, még soká maradjon a zsidó szellemi életnek göcpontja és bástyája, amely a zsidóságot erő tűzkatasztrófán túllobogjon, melegítsen a Tóra i'teni lángja, (*salhevész jó*), amelyről az mondatik, hogy „és ajchló és”, a földi tüzet megemésztő tűz.

Neuvirth Testvérek

Órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg-gek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Butorok: kombinált szekrények, rekamierek, hangulat-lámpák, hálók, ebédlők, uriszobák, konyha- és előszoba-butorok, kárpitosárúk nagy választékban

Olcsó árak.

RENNER TESTVÉREK butornagykereskedők VI., Nagymező-u. 31

Szombaton zárva. Fizetési kedvezmény. Fióküzlet: Wádor-utca 21.

Legművészbib

parókát

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

Jeruzsálemi levél

Kütfúrások

Palesztinában társaság alakult, amely az egész országban kütfúrásokkal foglalkozni és a megtalált kutakat bérbeadni, vagy eladja az illető helység lakosainak. A Holt-tenger mellett most fürdő- és gyógyhelyet kezdenek építeni, ahol a tenger csodálatos összetételű savakat tartalmazó vizét akariák felhasználni gyógyítási célra.

Népszámlálás

Az 1931-ik évben eszközölt palesztinai népszámlálás eredményét most adta ki a palesztinai kormányzat. A mohamedánok száma 759.000, a zsidók száma 174.610 lélek, a keresztények 91.389-en vannak. Van azonkívül 182 szamaritánus. 1922-ben 83.794 zsidó volt Palesztinában, a zsidóság szaporulata tehát 108 százalékos. Az arabok szaporulata 28 százalékos volt. A zsidók legnagyobb része a hébert jelölte meg anyanyelvének, 2.200 zsidó az arabot és 4.694 zsidó a zsargont írta be anyanyelvnek. Érdekes, hogy 21 arab egyén héber anyanyelvűnek vallotta magát.

A Strausz Nathan-féle népkönyha bezárt

Rövid újsághír tudtára adta a jeruzsálemi közönségnek, hogy a kb. egy negyed század óta főnálló, áldásos működésű, Strausz Náthán-féle népkönyha április 30-án bezűntette tevékenységét. Bombaként hatott ez a hír. Ez azt jelenti, hogy 3000 szegénysorsú, munkaképtelen ember, aki ott naponta egy-egy adag kenyeret és főzeléket, meleg ételt családja részére teljesen ingyen megkaphatott, most kénytelen lesz azt nélkülözni.

Mikor Strausz Náthán az amerikai multimilliomos emberbarát először Palesztinában járt és Jeruzsálemben látta a szegénységet a lakosság egyes rétegeiben és tudtára adták, hogy igen sokan állandóan éheznek, ezt mondta:

— Kivánságom, hogy Jeruzsálemben senki sem hajtsa le fejét nyugalomra éhesen.

A szót tett követte és megnyitá a „Strausz-népkönyha” a város több helyén. Három évvel ezelőtt ennek a népköny-

hának, mely mindenféle egészségügyi intézménnyel egybe van kötve, impozans 3 emeletes palotát építtetett, amely Jeruzsálem egyik látványosságát képezi, úgy külső formájában, mint belső berendezésében. Csekély 75.000 angol fontba került a „Strausz” Egészségháza, amelyet az alapító sajátjából fedezett. Az épület homlokzatán, a kapu főbejárata fölött három (héber, angol, arab) nyelven hirdeti célját és hivatását. Van a házban egy napközi otthon, dolgozó anyák gyermekei részére, orvosi rendelő csecsemők részére, vendéglő, fürdő stb. Minden a legnagyobb kényelemmel van berendezve s ingyen állt eddig a közönség rendelkezésére.

Mi indította a Strausz-családot ezen világhírű intézmény beszüntetésére? Erre a napisajtóban közölt, a Strausz-örökösök levele nyújt felvilágosítást, amely a népkönyha intézőbizottságának szól. Tapasztalt és tanult, szociális terepen működő egyének kivizsgálták a népkönyha működését. A vizsgálat megállapítása szerint a népkönyhát igénybe vevők közül csak kevesen vannak jótékonyaságra rászorulva. — Ez a „megállapítás”, valamint az, hogy az alap, amelyből az intézményt fenntartták, megszűnt jövedelmezni, készítette a Strausz-családot erre az elhatározásra.

Vajjon megáll-e ez az indoklás? Ugyanazok a viszonyok, amelyek annak idején, midőn a nagy filantrop előkelő gesztussal gondoskodott arról, hogy „éhes ember ne hajtsa le a fejét nyugalomra éhesen” sajnos, most is fennállanak.

De hiába, az alapító intenciója és akaratát megsemmisül, mert úgy informálták az örökösöket, hogy — az éhez, munkaképtelen zsidó, aki a bészhamidrosban a gemóre mellett ül, s a munkájukkal nem eleget kereső egyének, akik keresetükből nem képesek nagy családjukat fenntartani, csak éhezzenek. Sajnos, a népkönyha bezárása nagyon sújtja a régi jsiűv embereit: azt a vallásos réteget, amely a Tórának szenteli életét.

A népkönyha bezárása némelyek szerint politika, mások szerint a pénzügyi krízis következménye.

Alexander Vilmos

Az Országos Tiferesz Bachurim II. kongresszusa

Május 14-én tartotta második kongresszusát Budapesten az OTB-bé tömörült orthodox ifjúság, igen nagy érdeklődés mellett. A kongresszus, amelyen 28 vidéki egyesület 64 delegátussal jelent meg, délelőtt 11 órakor kezdődött és egy-órás megszakítással este 9 óráig folytatta tanácskozásait.

Stern Mór az OTB. elnöke szívesen szavakkal üdvözölte a delegátusokat és a megjelent vendégeket, dr. Deutsch Adolf igazgatót és dr. Reiner Imre jogtanácsost, majd tartalmas beszámolóban ismertette az OTB. egyévi működését, A kongresszus a beszámolót egyhangúlag tudomásul vette.

Kind Benő beterjesztette az OTB. által az orth. országos képviselőséghez (100-as bizottság) intézendő beadvány szövegét, mely a T. B.-ben tömörült orth. ifjúság jelenlegi helyzetét ismerteti, különös tekintettel a tanulás s az elhelyezkedési lehetőségek szempontjából és amelyben az OTB. vezetősége a magyar orthodoxia egyetemének támogatását kéri a ki-tűzött programponok megvalósításához.

Ezután dr. Reiner Imre emelkedett szólásra. Tolmácsolta a személyes megjelenésben akadályozott Frankl Adolf irodai elnök üdvözlését, majd a Központi Iroda meleg, szeretetteljes érdeklődéséről és legmesszebbmenő jóindulatáról biztosította az ifjúságot.

Dr. Reiner ovációval fogadott felszólalása után Frankl Ábrahám ismertette az „Alijasz Tiferesz”-akciót, a kongresszus nagy érdeklődése mellett. Ekkor érkezett meg Snyders Bernát győri főrabbi, akit a kongresszus nagy lelkesedéssel üdvözölt. Stern elnök felkérésére Snyders főrabbi gyönyörű szavakkal buzdította és lelkesítette az ifjúságot kitűzött céljai megvalósítására és biztosította az orth. rabbikar szeretetteljes érdeklődéséről. Szavai nagy lelkesedést váltottak ki a kongresszus tagjaiból, akik hosszasan ünnepeleék az illusztris vendéget.

A délutáni ülésen folytatták az „Alijasz Tiferesz” tervezetének megvitatását, mely tervezetet dr. Deutsch Adolf értékes felszólalása után, jelentéktelen módosítással elfogadták.

Kind Benő ismertette az egységes alapszabályokat előkészítő bizottság működését, beterjesztette az alapszabályokat, melyeket a kongresszus megfelelő ismertetés és felvilágosítás után elfogadott. Glattstein (Bonyhád), Glück M. (Sajuhely), Waldmann (Debrecen), Gottlieb (Pápa) hozzászólása után Schlesinger Tibor, a „S'mirasz Sabbosz” bizottság elnöke, részletesen beszámolt az elmúlt évben kifejtett működéséről. A vidéki egyesületek gyenge közreműködése

HIREK

NAPTÁR

Sabosz B'har-B'chükajszáj

Ijor 24. V. Perek

— Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest): 7.10

השנה kimenetele " 8.05

— Péntek: Rajs-chajdes Szivon —

Sabosz Bamidbor

Szivon 2. VI. Perek

Gyertyagyújtás 7.20, szombat kim. 8.15

Kedd: Erev-soviájsz

Lapunk legközelebbi száma **ה'תש"ג** mint **soviájsz-ünnepi szám** **ה'תש"ג** május 29-én jelenik meg.

— AZ ORSZÁGOS BIKUR CHOLIM (betegeket gyámoló) egyesület, (VI., Dessewffy u. 23.) f. hó 14-én tartotta meg nagy érdeklődés mellett dr. Rakonitz Dezső elnöklésével 61-ik évi közgyűlését. Elnök kegyelettel emlékezett meg Zwiebel Zélig VIII. ker. körzeti megbiztról, ki az egyesület képviselőjében a kerületben lakó betegeknek utalt ki gyógyszert és egyéb segélyeket, meleg szívvel, nagy hozzájárulással és rátermettséggel, továbbá Prager Samu választmányi tagról, ki évtizedes működése alatt önzetlenül támogatta az egyesületet és lelkesen szolgálta betegeinek és szegényeinek érdekeit. Mindkettőjük emlékét a közgyűlés jegyzőkönyvileg öröktette meg. Ezután jelentést tett az elnök az egyesület évi működéséről: az év folyamán több mint 12000 adag ebédet szolgáltatott ki az egyesület különböző budapesti kórházakban és klinikákon fekvő, rituális ételment igénylő szegény hittestvéreink között, több mint 1200 esetben jelentek meg az egyesületi orvosok szegénysorsú betegek magánlakásán és több ezer pengő értékű gyógyszert utalt ki a rászorulóknak az egyesület. A zárszámadáshoz úbudal Freudiger Ábrahám hitk. elnök, Korein Dezső, Mayer Miksa és Deutsch Vilmos szóltak hozzá. Mindannyian a legnagyobb elismeréssel és lelkesedéssel nyilatkoztak a vezetőség önzetlen működéséről és a jótékonyaság terén minden várakozást felülmúló teljesítményéről.

— A MÁRAMAROSSZIGETI FŐRABBI NYIRBÁTORON. Szombaton nagy ünnepe volt a nyirbatori zsidóságnak. A fiatal szigeti főrabbi meglátogatta a hitközséget. Az előjáróság dr. Drosó tartására kérte fel. Drosója, amely a békéről s egyetértésről szólt, mély hatást keltett.

x A PESTI CHEVRA KADISA VII. Erzsébet körút 26.) kéri mindazokat, akik még eddig a sírok ápolása iránt nem intézkedtek, hogy a sírápolási díjat központi hivatalában (d. e. 8—d. u. 6.ig) haladéktalanul befizetni szíveskedjenek.

Hitleristák és cuzisták

Romániában a szászok oly feltűnően rokonszenveznek a hitleri mozgalommal, hogy a román kormány nem tűrheti. Ezért nyomják el erőlyesen a cuzistákkal együtt szövöttezett hitlerista zavarásokat. Kolozsváron is bezárták a miatt az egyetemet.

— HITKÖZSÉGI ADÓÉRT ÁRVEREZTEK. Egy illető vidéki lapban olvasuk, hogy a gyulai neolog hitközség vezetősége egy ottani hitközségi tag tulajdonát képező Komló kávéház egyes berendezési tárgyait elárverezte. A tulajdonos a nyilvánosság előtt most azt hangoztatja, hogy igazságtalanság történt vele, mert a hitközségben csak az ő adóját emelték 70 százalékkal, a többi adófizetőkét vagy egyáltalán nem, vagy csak csekély arányban.

— HALÁLESETEK. Hosszú betegség után elhunyt Rosenstingl Jakabné született Czernobilsky Sonja úrnő Kőszegen. Finom, szeretetreméltó egyéniség, magas kulturája és ismert jótékonyasága folytán közszeretben állott. Végisztestességén, mely folyó hó 12-én Kőszegen ment végbe, a kiterjedt, előkelő rokonságon kívül, Szombathely és Kőszeg társadalma vett részt. Óbudai Freudiger Lipótné az elhunytban nővérét gyászolja. — Fleischmann Sándor fővárosi bélnagykereskedő, a Pesti Chevra Kadisa volt konzervatív érzelmű előjárója 68 éves korában elhunyt. A temetésen dr. Fischer Benjámin főrabbi búcsúztatta. — Dr. Gelber Józsa orvos, a bratislavai orthodox hitközség tagja 55 éves kirában elhalálozott. Gelber Lázár, a pesti izr. hitközség tanácsosa a fivérért gyászolja benne. — Nyíráról jelentik: A vallásosságáról, jótékonyaságáról híres közkedvelt R. Jozsef Grossmann hirtelen elhunyt 42 éves korában. Az egész hitközség részvétele mellett temették. Ungár főrabbi zokogó hangon bucsúztatta, utána Vorhand rabbi és Kornfein H. búcsúzott tőle. Őzvegvet és négy kis gyermeket hagyott hátra.

Családi hírek

(Négy sorig 4 P. azonfelül soronként 1 P.)

Sturm Rózsika Özd, Fried Ignác Vá. városnámény-Bodrogkeresztúr, jegyesek.

Koth Editet Paksról, eljegyezte Bodanzky Géza fakeskeredő, Pápa.

Gelley Pirooska Topolcany, dr. Paskusz Ottó fogorvos Surány, jegyesek.

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u. 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerőzede-tag. Mindentéle órák, arany-, ezüst-, briliáns-áruk alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kivánatra választékos küld.

אנחנו מברכים בברכה מול שוב אח כבוד חברנו דוב' יחשוב חתן תמים למעלות, הנדול בתורה וביראה חייב ראש ונכחי דשיבתנו כשיח מ'יה יצחק אייזיק לעבדומאנן נ"י מקים קעמעטשע יע"א לעת נואו בקשר החותן עם בת הרב הנאון הגדוק שלשלה היוחסין בארק"ק ב' אויואראש שליטיא והיך שוויגון יעלה יפה וסח.

ישונה הרמה דיקי דעברעצין יצ"ו

Ötnapos Sovüajsz-weekend!

Az előnyösen ismert

FRÄNKEL ORTH. KÖSER PENSIO és ÉTTERME SIÓFOKON

a fürdőtelep legszebb helyén (Batthyány-utca 16.) már május 25-én megnyitják mérsékelt olcsaisoni árakkal. Modern folyóvízes szobák, szép nagy árnyas kert és fedett terrasz. Elsőrangú normál, és diétás konyha. Mielőtt nyaralási programjáról határozná, okvetlen kérjen prospektust Budapesten: FRÄNKEL PENSIO, Rombach-utca 11.

A közeledő Tóraiünnep alkalmából gondoljon tehát mindenki a Tóra művelőire: jesiváink ifjúságára!

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekkszám 40.530.

Templomi adományok: Arka 4, B.-almás (Frenkel B. ált.) 7.84, B.-szemes (Saubert A. ált.) 17.84, Beled 20, B.-szilas 5.50, Dombóvár 8, F.-petény (Kiszner M. ált.) 8, Fülöpszállás (Müller M. ált.) 7.14, Högyész (főrabbi ált.) 9.50, Kalocsa 16.20, Kecskemét Orth. 6, Kispeszt 15.50, Kőszeg 41.80, Ksz.-miklós 42.70, Mór-icsida 8, Nyiregyháza 9.70, Öcsöd (Kun L. ált.) 13.70, Pesterzsébet 7.50, Putnok 15.50, Szikszó 8, Szolnok 10, Tét 7, T.-bálint 4, Ványarc 7. (Hozzájárultak: Schneller T. 2, Grünwald M. 2, Grünwald K. 1, Grünwald I. 1, Schneller S. 1).

Chevrá Kadisák záján Ador adománya: Dombóvár 10, Mezőberény 5, Nagykanizsa 5, Pomáz 5, Szeged 5, Szécsény 5, Székesfehérvár 10, Szilashalás 5, Újpest 5, **Püri gyűjtések:** B.-csaba (kongr. hitk.) 28, K.-k.-halas 6.50, Szombathely 51.62, Tamási 7.40, V.-mikola 22.48.

Nőegyletek adománya: Szeged 5, Szent-tes 15, Nádudvar (leány csoport) 10.

Utólagos Tomché Jesivósz Sabosz bevételek: Anarcs 8.80, Berekböszörmény 3.64, Boldva 7.50, Csepel 36, Csökmő 3, Demecser (II. részl.) 9, D.-pentele 11, Gégény 10.50, H.-böszörmény 24.87, Hajdunás 48.14, Harsány 4.50, Jánosháza 100, K.-sz.-márton 40, Mátészalka (Fisch rabbi minjon) 12, Napkor 11, Nyirbátor (II. részl.) 60, Paks misnájoszegylet 7.12, Rozsály 5, Szany 17, Szamossályi 3.50, Szeged orth. (II. részl.) 53.35, Szil 53.22, Szolnok orth. 15, Tyukod 8, Vésztő 22.16.

Brisemiló gyűjtés: Mosonszentjános (Goldberger B. által) 4.20, Kajár Fleischmann F.-nél (Steiner S. ált.) 20.20, Békés-csaba (Adler Imrénél (Szilágyi S. ált.) 10.60.

Barmicvo gyűjtés: Schneller M.-nél Hegyeshalom 5.50.

AZ ISKOLAI IDÉNYRE
a vidéken lakó szülők, ha gyermeküket a fővárosban jól akarják elhelyezni, forduljanak **VIRÁG GYULÁHOZ**, (BUDAPEST, VI. Ó-utca 42) ahol szigoruan rituális elsőrangú ellátás, gondos felügyelet és kitűnő nevelésben részesülhet két-három fiúgyermek. Az összes középiskolák közelében. Legjobb referenciák.

Lakodalmi gyűjtés: B.-szemes, Berliner-Kluger lakodalomnál (Saubert A. ált.) 7.20, B.-újfalu Schnek-Schützer lakod.-nál (Ilyovics Sára ált.) 5.26, Weisz-Arnstein lak.-nál (Ilyovics Sára és Perlmann Irén által) 8.00, Bpest, Stern Háberfeld lakod.-nál (Klamka I. által a miczvotánénál) 7.40, Nagyléta Glaser Szerén és Gottesman Irén ált. Katz-Kupfer lakod.-nál 6, Kreisz-Grosz lakod.-nál 5, Katz-Grünman lakodalomnál 4, Pomáz, Groszman Jután lakod.-nál Ullmann A. ált. 6, Vértes Krausz lakod.-nál Haberman A. ált. 3.50.

Távirati megváltási bevételek: Bernstein Nagyléta lakod.-nál 11.12, Berliner B.-szemes-Kluger Celldömölk lakodalomnál 26, Berkovics Miskolc lakodalomnál 5.10, Baum Pápa-Frieber Beled lakod.-nál 10.40, Deutsch Beled lakod.-nál 5.30, Floh Megyaszó lakod.-nál 4.50, Friedmann-Halmaj lakod.-nál 14.10, Grünfeld Pászto lakod.-nál 49, Groszman N.-géc-Weinberger Debrecen 23.30, Gottesmann Nagyléta lakod.-nál 5, Goitein főrabbi Högyész lakod.-nál 5, Holzer Pápa lakod.-nál 6.50, Jungreis Sajószentpéter 21.50, Katzburg főrabbi Özd leánya lakod.-nál 34.80, Kellner Nyirbátorlakod.-nál 3.80, Kohn-Liszka lakod.-nál 8, Löwenstein Beled lakod.-nál 11.10, Löwy Kisbér-Fried Pápa lakod.-nál 12.05, Preischach Pápa-Löwinger Mezőtúr lakod.-nál 38.10, Rosner főrabbi Tarcas-Silberstein főrabbi Beled lakod.-nál 17.70, Spiegel Szendrő lakod.-nál 4.10, Schnitzer Finkelstein Törökstímlós 31.04, Steiner I. Szil-Klein B.-gyarmat lakod.-nál 28.10, Spitzer Illés Győr lakod.-nál 77.20, Stern Győr-Haberfeld Bpest lakod.-nál 31.90, Sauberman-Gelb Mezőcsát lakodalomnál 20.50, Szoffer I. főrabbi Tét-Schmelcz S. Jánoshalma lakod.-nál 82.15, Számet Mád lakod.-nál 8, Teitelbaum-Mád-Ráfél Lemberg lakod.-nál 4.

Távirmegváltási adományok: Federer I., P.-szentiván-Friedman V. Szikszó 5-5, Katona F. Győr-Rotter H. Bpest 4-4, Frankl Adolf Bpest, Fülöp S. D. Horvát, Grosz S. B.-boglár 3-3, Goldman Jenő Hbözörmény által Gál-Kiss Nyiregyháza lakod.-nál 3, Günz-Markovits B.-ujváros lakod.-nál 4.40, dr. Grosz-Schwarcz Miskolc lakod.-nál 4.50, összesen 11.90.

Jahrzeit tartásért: Klein A.-né Kunstímlós 20, Volák S. Mágocs 43, Stelnér L. fia Gyömöre 20.

Alapító díj: Braun Mór Moson 250.

Különböző adományok: Böhm Jakab Bpest 25, Heinrich A. főrabbi Sz.-fehérvár, özv. Ernst L.-né Bpest, Sáfár D. P.-ecseg, Singer M. Tab 20-20, Hauer L. Majsa 15.54 (hozzájárultak Hauer L. Moskovits M. 5-5, Lázár I. Seiler Gy., Stern M., Beck A. 1-1, kis. adom. 1.54), Gáspár Gy. Szeged, Grosz L. T. Rad 15-15, Bende L. főrabbi Zalalövő, Barta F. Veszprém, Fleischman B. fia Baja, Deutsch D. Börzsöny, Eckstein S. Törökbalint, Stern S. Losonc 12-12, Ehrenfeld Zs. Vörösvár, Farkas Mór földb., Fischel E. Friedmann S.-né Bpest, Dr Goldman E. Dombóvár, Haiter I. Zalalövő, dr. Berkovits S.-Lajos, Izr. Hitk. Székesfehérvár, Kisbér, Veszprém; Richter B. Turkeve, Szof. fer T. Edelény, Groszman Jozs. Vámosmikola, Mermelstein M. rabbi Székesfehérvár, Stern S. Szolnok 10-10, Lebóvits I. főrabbi Mágocs 8, Weinstock A. Tiszecseg, 6, Fonfeder M. B.-csaba 15.52, Bartos Jászladány, Bérgazdaság Sz.-fehérvár, Bíró Gy. Szolnok, Eckstein A. Törökbalint, Ingusz I. Baracska, Koch és Reip Bácsalmás, Lipsitz L.-né Bpest, Schwartz M. Alsólendva, Schwartz O. Kiskörös, Sós E. Bpest, Steif J. rabbi Bpest, Spiegel I. Vásárosnamény, Pollák I. Káregerszeg, Rosenzweig E. Szolnok, Róth E. Ercsi, dr. Tausz Pécs, Taube I. S.-aljaújhely, dr. Ungár S. Budapest, Wolf M. Kalocsa, dr. Vida S. Csongrád, Weisz Szia Bpest, Wollner K. Hmvásárhely 5-5, Adler I. Cegléd, Tantestület Kaposvár, Wohl I. Cegléd, Vértes M. Szeged, Weil M. Bpest, 4-4, Bárkány Viktor Bpest, Czeisler N. Czujkerek, Farkas I.-né Zsáka, Krausz I.-né Szászvár, Polg. isk. tanuló Sárboárd 3-3, Hoffman L. Keszthely, Katz A. T.-szentiván, Ország H. Szeged, Silberstein S. Gyula, Stern S.-né Sárboárd, Szántó S. Szeged 2-2, Herzog S. Tab, Nagy E. T. Bpest, Sándor I. 1-1.

A sirok ápolása

úgy a régi Kerepesi-uti, mint az új izraelita központi temetőben április havában már megkezdődött. Mindazok, akik még eddig az ápolás iránt nem intézkedtek, forduljanak haladéktalanul a Pesti Chevrá Kadisa, VII. Erzsébet-körút 26. szám alatti hivatalához, hol a befizetések egyfolytában délelőtti 8 órától délután 6 óráig eszközölhetők. Az ápolási díj postán is beküldhető.

Peszach után is legjobb és mégis legolcsóbb orth. kóser csokoládé (mogyorós is)

1/6-os és 1/10-es táblákban, legfinomabb kivitelben. Elsőrendű desszertek és különlegességek
Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegőkenyér“

WEISZ MÓR orth. kóser keksz, kétszersült s süteménygyára
Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: 42-3-65.

Az Aguilár-család

Elbeszélés. 48. Irta: Dr. Lehmanu, mainzi rabbi
(Fordította: MÜLLER IGNÁC)

Most már arra is el kellett készülnie Diegónak, hogy az inkuizíciós törvényszéken mellette működő bírák, Don Juan de Mirales-sel az élükön, vádat fognak emelni ellene a börtönben lefogottak perében tanúsított viselkedése miatt és azzal fogják vádolni, hogy meg akarta őket vesztegetni. Természetesen elhárítható a baj, ha a királynő felgyógyul, mert akkor Ursini hercegnő segítségével az összes akadályokat és az összes ellenségeit legyűrheti. De mi lesz, ha a királynő nem gyógyulna meg? Halálával megszűnik a hercegnőnek a befolyása és vége van az ő befolyásának is, ellenségei keresztülgázolnak rajta és az inkuizíció börtönében levő hozzátartozói is menthetetlenek.

Még aznap este meghalt a királynő.

Don Diegó magához hívatta sürgősen az apját és miután belépett a lakosztályába, szokás szerint lezárta az ajtót. Komolyan szólott hozzá:

— Atyám, mindennek vége. A királynő meghalt, ezzel vége van Ursini hercegnő befolyásának. Én magam felettest kaptam a király gyóntatótyjában Fray Pedro Salute-ban, aki vakbuzgó, kiméletlen pap, minden lépés, amelyet a mieink kiszabadítására megkísérlelnék, gyanússá tenne engem, az én társaim az inkuizíciós törvényszéken ugyis sanda szemmel néznek rám; feladtam a reményt, hogy anyámat és hugomat a törvényes uton megszabadíthatom a fogságból.

Don Manuel a fia beszéde közben nyugtalanul járt fel és alá, majd félénken kérdezte, amikor Diegó elhallgatott:

— Mit akarsz tenni?

— Még egy cseppnyi ideig kezembem van a hatalom, fel akarom használni az időt, hogy kiszöktessem a mieinket.

— És ha később kerésk a foglyokat és nem találják, nem fognak téged felelősségre vonni, amikor tudják, hogy te a szabadon bocsáttatásuk ügyében fáradoztál?

— Ugy is van! Megfosztanak majd a méltóságomtól, börtönbe vetnek, majd kintpadra vonnak és vallomásokot csikarnak ki belőlem. Már nagyobbakkal és előkelőbbekkel is elbántak így.

— És te ki akarod magad tenni ilyen veszélyeknek, a kintpadnak, a halálnak?

— Nem, Atyám, én veletek akarok menekülni.

— Áldjon az Isten, fiam, most örülök csak igazán neked, most látom csak igazán, hogy nem idegenedtél el tőlünk, hisz feláldozol mindent, méltóságot, gazdagságot, hatalmat, hogy megmentsd teidet.

— Apám, nemcsak az enyémet akarom megmenteni, hanem csatlakozni akarok az ősök hitéhez, Amsterdamban vissza akarok térni nyitlan a zsidó valláshoz.

Don Manuel nem felelt, csak szótlánul megölelte fiát, Diegó meghatottságában küzdött magával, úgy érezte, most kapta csak igazán vissza az apját.

— Apám, most beszéljünk meg pontosan a menekülést, hogy ne hiúsítsák meg. Legjobbnak tartom, ha Portugália felé menekülünk és onnan hajón. Vásárolj kocsit, két

pompás lovat és a Salamanca felé vezető uton tartsd a kocsit készen. Holnap délel, amikor a rettenetes melegben Madrid utcái teljesen kihaltak, az én hűséges szolgám, Juan kíséretében elküldöm nektek a kiszabadított foglyokat, akiknek áruhába való felöltözteséről gondoskodom. Szükséged van talán még egy kocsisra is?

— Nem, én magam vezetem a kocsit, nagyon jól érzem ezt.

— Tehát: ha anyám és a többiek beszálltak, Salamanca felé hajtod a kocsit és innen a portugál határon egész Portóig. Amikor átléped a határt, akkor hírlí adod nekem. Portóban hajót bérelsz Hollandia felé, az elutazással azonban vársz, amíg jövök, vagy üzenetet küldök. Van elég pénz?

— Pénzzel el vagyok látva, van aranyom, jó váltóim vannak és hitelleveim, mindezt még Valparaisóban szereztem.

— Van fegyvered?

— Van két kitűnő pisztolyom.

— Jó lesz, ha még kettőt vásárolsz, Don Jose részére.

Don Manuel elment, hogy elintézzé a dolgokat. Másnap reggel értesítette Diegót, hogy minden el van intézve. Apa és fiu erre némán búcsút vettek egymástól, Diegó pedig Juan szolgálja kíséretében lement az inkuizíció börtönébe. Juannál voltak az áruhák, amilyeneket madridi kispolgárok viselni szoktak. Diegó legelőször jövendőbeli sógorát, nővére völegényét kereste fel.

— Jose barátom, ütött a szabadulás órája. Menekülj. A Salamanca felé vezető uton vár az apám kocsiával. Vegyed fel ezt a viseletet, úgy nézel ki benne, mint egy manoló (piperkóc a népből), teljesen felismerhetetlen leszel benne.

Don Jose, anélkül, hogy szólt volna egy szót is, felhúzta magára a bársony térdnadrágot, a hosszú selyem harisnyákat, a könnyű cipőt és a rövid szűk mellényt, amely elől mélyen be volt vágva, magára dobta a sájt, áthúzott a szélein egy any gyűrűt és azután az övének a gombjain megszilárdította, kezébe még egy gitárt is vett és egészen úgy festett, mint egy virgonc piperkóc.

— Most, barátom, kövess engem, — szólt Diegó és mind a ketten bementek Inez cellájába. Inez nem ismerte meg a jegyesét, mert a nemlátott ruha felismerhetetlenné tette. Diegó tréfásan mondotta:

— Nézd csak hugocskám mily fess legény lett a te jegyesed.

Amikor Inez megtudta, hogy Jose áll előtte, rá akart borulni, de akkor Diegó közbeszólt: — Nincs idő, a szabadság pillanata bekövetkezett, itt van hugocskám egy manoló jegyeséhez méltó ruha, öltözködj át, mindjárt jövünk érte. És letette nővére cellájába a rövid szoknyát, a kis cipellőt, az ezüst gombokkal ékesített selyembluza, a békateknéből készült fésűt, a felöltőt és a legyezőt. Majd azt mondta neki, — Siess a toalett, mert jövünk érte.

Diegó az anyja részére egy egyszerű polgárasszony ruházatát, Franceskának pedig egy szobaleányi jelmezt hozott. Mindegyiküknek azt mondotta, hogy siessenek. Donna Annuciata azt hitte, hogy rendes uton kiszabadulnak. De azután Diegó elmondta, hogy történt a dolog és bejelentette neki, hogy ő is követni fogja őket.

— És te velünk együtt menekülsz, fiam?

(Folyt. köv.)

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyisoványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás) „MIRACLE“ hajeltávolítószert szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrássy ut 38. (Párizsi Áruházal szemben) Tel.: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Alláskérésnél 10, fill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelítség levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

A pápai orth. hitközség, talmudtórája kibővítéséhez תורה ודאית-keres, ki chümis-rasi, gemore-tajszefeszt leg- alaposabban tanítani képes. Megválasztott egyelőre ideiglenesen, minimális fizetéssel alkalmaztatik, megfelelés esetén véglegesítve lesz. Ajánlatok igény megjelölésével sürgősen: Rechnitzer Simon talmudtóraelőljáráshoz, Pápa.

A nógrádi járási orth. hitközség Nagy- orosziban, a R. Jiczchok Lörcinc זצ"ל főrabbija elhalálásával megüresedett anyakönyvvezető főrabbi-állásra pályázatot hirdet. Az állás az elhunyt főrabbi leányának kiházásításával van egybe- kötve. Pályázhatnak — legkésőbb május 31-ig — 30 éven aluli, חלמידי הכמים ויראי שמים nőtlen, magyar állampolgárok, kik 3 elismert orth. rabbi הרה"ה jával rendelkeznek, héber és alkalmi magyar szónoklatokban jártassággal bírnak. Fizetés megegyezés szerint, utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg. Hatoro-másolatokkal ellátott pályázatok: Hitközségi Elnökség Nagyorosi címre küldendők.

**Kinder-Erholungsheim am
BALATON (Plattensee) unter
erprobter pädagogischer Leitung**
Idealer romantischer Aufenthalt für erholungsbedürftige Kinder mit allen Vor- teilen des Meeresstrandes. Orthodox Preis P 100.— per Monat. Referenz: Direktor Dr. Adolf Deutsch, Budapest, Dob u. 35. Anmeldungen und Auskünfte: H. Hirschl, Sopron, Balli utca 13. Rabbiner M. Rothschild, Wien, II., Gr. Pfarrg. 23/10

TATRALOMNIC MAGAS TÁTRA! TATRALOMNIC

Egyetlen megbízható ORTH. נשר PENZIÓ, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Elő- és utószezonban a TELJES PENZIÓ 55 ok. Felnőtt leányok kíséret nélkül felvételnek. Egész éven át nyitva. Elő és utószezonban esküvőket és bankettekét is elfogadok.
SCHREIBER MÓR, TATRANSKA-LOMNICA (BUOSCH-VILLA)

Parókák divatos,
izléses

hullámos hajból csak
PIECHNIK ÉS MECHTL-nél
Budapest, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Apró hirdetések

Huszonégy év óta közvetít házasságo- kat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Tele- fon. Cégnyelvi levelezés.

Löwinger Sámuel Kaba. Házasságközve- titő, Biztos eredmény! Válaszbélyeg. Szombattartó szobafestővel dolgoztasson! Elsőrangú erő: Davidovits szobafestő és mázoló mester. Laudon. u. 7. Ház- mesternél.

Melsels házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Taliszsözvöde, könyvkereske- dés. Rombach utca 8.

Benősülésre keresek ügyes, vallásos fiat- al pék mestert. „Biztos megélhetés“ TAKARITÁSÉRT lakást keres. Cím: Weisz Gyula, VIII., Népszínház ucca 59. I. em. 1.

NŐSÜLÉSEK! Vidéki nagyvárosban 35 éves vallásos orvos, nagy praksszissal 30.000 P-vel; 27 éves terménykereskedő, volt böcher önálló jó üzlettel 4—5000 P-vel nőülne. — Fővárosi vezérképvise- lethez bevezetett agilis, orth ügynök benősülhet. Márkus Lajos, Bonyhád.

SZIKSZÓN, a város központjában, mo- dern üzemhelyiség kiadó. Flamm Iz- dornál.

JÓL FŐZŐ fiatal leány ajánlkozik orth. családhoz, háztartásba vagy gyermekek mellé. R. E. Pápa, Kuruc u. 3.

LEGUJABB! Révfülöpön, Balatonhoz 10 percnnyire, megnyit szigorúan orth. kő- ser étkezdém, mérsékelt árakkal és la- kással. Tauszig Sándor kántor, Kővágó- órs.

TÖNKREMENT kereskedő kéri hittest- vérci támogatását. Weisz Gyula, VIII., Népszínház u. 59. I. em. 1.

MÁSODÉVES JOGHALLGATÓ el- menne vidékre, a nyári szünidőre, val- lásos házhoz korrepetitornak. Cím a kiadóban.

20 ÉVES, középiskolát végzett, szombat- tartó fiatalember, faszakmában és iro- dai munkákban jártas, szerény fizetés- sel állást keres. Flamm Gyula Szikszó.

KERESEK 2 kislányomhoz, orth. család- ból való perfekt német nevelőnőt. Hochhauser Károly, Salgótarján.

„MAZL“-SZAPPAN, orth. kőser, a leg- olcsóbb! Goldstein Benjámín szappan- gyárosnál, Debrecen, Hunyadi u. 18.

BERETTYÓUJFALUBAN Guttmann Ernő éttermében és bodegájában első- rendű orth. házikoszt. Olcsó menü.

VÍLNAI saszt veszek jó állapotban. Aján- latokat kér: Schatten Jakab, Nyíregy- háza.

ÖNÁLLÓ úriszabó, 26 éves, nagy vevő- körrel, hozománnyal nőülne. „Orth.”

— **BEKÜLDÖTT HIREK** Szarvason a Meisels Henrik főrabbi által nemrég alakított „Szarvas és környéke Orth. Saszchevra” Lag-boajmer napján tartotta első szijümjét A főrabbi kétórás elmés had- ront mondott, melyben az egyesület disz- cplinokének R. Solajm Eliezer Halberstamm újfehértói rebbenek lerotta a hódelat pál- máját, majd Schlesinger Sámuel, Rosen- berg Ignác, Gottlieb Benő, Klein Henrik (Szarvas), Apfel Henrik (Besaba), Lehr- mann Benő rabbi. (Dévaványa), Licht Mór (Körösladány), Kleinmann Adolf (Tótkomlós) mondtak Tóraigekeket. A ren- dezés sikere Weinberger Herman és Kohn Samu érdeme. — A *kiszárdai* T. B. új tisztikara: Kesztenbaum M. elnök, Schwarz M. titkár, Kroó S. pénztáros, Friedmann Z. ellenőr, Schwarz Lajos és Pollák Jenő gondnokok. *Választmány:* Eichler E., Klein J., Klein B., Adler S., Kopolovits A., Grosz B., Friedmann L., Mandel H., Weinberger M., Pollák L. — A *csornai* T. B. május 28-án d. u. 1/2-kor tóraavatási ünnepélyt rendez, melyre ösz- szes volt tagjait, valamint a testvéregye- sületeket ezúton tisztelettel meghívja. — A *galantai* Aguda a köv. vezetőséget vá- lasztotta: Kovács Ernő elnök, Wolfner H. és Waldmann K. alelnökök, Kalisch J. pénztáros, Deutsch L. ellenőr. *Választ- mány:* Brück E., Löwinger M., Stern M., H., Kalisch A. D., Löwbeer Zs., Neu- mann P. — Az *érsékújvári* Talmudtóra- cgyelet új tisztikara: Quitt S. elnök, Sil- bermann J. alelnök, Fleischer R. és Glück M. pénztárosok, id. Löwy S. ellenőr, Rosenfeld J. titkár. Kohn R., Herzog Gy., Bineth S. választm. tagok. — A *berettyóúj- falusi* saszchevra új tisztikara: Spiegel Andor elnök, Gottlieb B. alelnök, Grosz H. pénztáros, Reich J. ellenőr, Fränkel Izsák gondnok. — A *Nemzetközi Vásár* alkalmából rendezett előadások során ki- tünt érdekességével és tanulságos voltá- val az az előadás, amelyet a helyes táplál. kozásról tartott dr. Zoltán József, a Szent István kórház jeles belgyógyásza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

SPRINGER NYOMDAI MŰINTÉZET,
Budapest, VII., Bethlen u. 33. Tel. 40-6-79

Ünnepi kettős szám

Budapest, 1933. május 30.
5693 Szívon 5.

60 fillér

IX. évfolyam 20-21. sz.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ה"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זצ"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kötőföldre 25 P.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Szináj felé vezető úton

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

A rabszolgaság házából az út a ki- nyilatkoztatás hegyéig vezet, de közbe elérkezett Izráel „Móró” helységig, ahol keserűek voltak a vizek... Micz- rájimból kiindultak, Szináj volt a cél, de Móróban is kellett megállaniok. Ha a kinyilatkoztatás gyönyörű ünnepén elgondolkodunk az ünnep jelentősé- gén, a zsidóságnak csodálatos törté- netén, akkor ez a három szó: Micz- rájim, Móró, Szináj visszatükrözi törté- netünknek több fejezetét és rávilá- git a mai helyzetünkre is.

Az európai zsidóság azt hitte már legalább 60 év óta, hogy — kiszaba- dult Miczrájimból, véget ért a rab- szolgaság korszaka, bekövetkezett az emancipáció teljessége, idejüket mul- ták a középkori jogfosztások és elnyo- mások és immáron haladt az egyenlő- ség, a szabadság, a jog Szinája felé. Azonban kiderült, hogy a Miczrájim- ból kivonuló Izráelnek egyik állomás- helye — Móró! És ha valaki mai idő- ben gondol Németországra, kinek nem jutna eszébe: Móró, az a hely, ahol keserűek a vizek, nem üdítik a szom- juságot, s lehetetlenné tesznek min- den életörömet! Nem győzünk eléggé csodálkozni azon, hogy ilyen görbét vehetett fel a Miczrájimból való út, hogy annyira megfordult a történet ke- reke. A multban, a sz'firó idejében gyakran felidéztek a kereszties had- járatok szenvedéseit, gondoltunk azokra, akik Németországban 1096- ban („g'zerasz tatnu") odaadták éle- tükét az egyetlenegy I'ten nevének megszenteléséért, s azt hittük, hogy ez a németországi vértanúság immár a múlté. És ime: ismét való jelen lett azokból a szavakból, amelyekkel a zsidóságnak hűtlen fia, a nagy né- met költő, akinek örökség költemé- nyeit a mostani könyvetetés alkalmá- ból sem merték máglyára dobni, meg-

siratta a régi német zsidók mártirom- ságát, mondván:
*Es weinen die Grossen und Kleinen,
Sogar die kalten Herr'n,
Die Frauen, die Blumen weinen,
Es weinen am Himmel die Stern',
Und alle die Tränen fließen.
Nach Süden im stillen Verein,
Sie fließen und ergiessen
Sich all' in den Jordan hinein.*

És mindezek ellenére üljük meg a beköszöntő fenséges ünnepünket az előírt módon: örömmel, vígsággal. *Mert épen a kinyilatkoztatás szent ünnepén nemesíti ama lehangoftá- gunkat, hogy Izráel egy része Móró- nál a keserűség vizeinél kényszerül vesztegelni, az a szent bizonyosság, hogy — Móró után következik a Szináj.* És ha erre gondolunk, akkor abból is meríthetünk tanulságot, amit Móróval kapcsolatban mond el a Tóra: Keserűek voltak a vizek és ak- kor ווררו ד' עין וישלך אל המים וימתק המים I'ten Majsenak megmutatta a fát, amelynek galyaiból bedobott a vízbe és megédesedtek a vizek. A *Mechiltó*- ban (*Talküt B'salach*) több midrás- bölcse véleménye foglaltatik arról, mi- lyen fa volt ez? És a bölcsek egymás- után elmondják, hogy a vizet meg- édesítette a fűzfa, az olajfa, az ole- ander, a cédrus, a füge, a gránát. *Rabbi Simajn b. Jajchói* ellenben azt mondja, hogy ez a fa az életnek fája volt, azaz a Tóra.

Az utóbbi vélemény mutatja, hogy a tudósok nem *növénytan*i megállapí- tást akartak tenni, hanem erkölcsi ta- nulságot akartak hirdetni. Minden fa egy-egy szimbólum az élet megnyil- vánulására. Mindegyik tudós tanítani akar arra: miképpen lehet a *szenvedé- sek keserű vizeit üdítővé tenni.* A „fűz” jelenti az egyszerűséget. A mai idők nehézségeit elsősorban igényte-

lenséggel kell megkísérelni. „Olajfa”- ággal is üdítővé tehetjük a vizeket, mert *Najach*-galambjánál az olajág — a midras szerint — jelentette azt, hogy kemény, keserű életküzdelenne ne- velje magát az ember. Az „oleander” a tüskék között levő rózsá leveleivel hasonló szirmaival הווחים כשושנה בין הווחים jelképezi Izráelnek I'ten iránti bizal- mat, amely fölfelé mutat, bárhogyan fűjnek a szelek, bárhogyan hajtják a szirmokat a szürő tüskék fölé. A zsolotárköltő szerint: „*kerez balvó- najn jiszge*” cédrushoz hasonlít a ren- díthetetlenül megálló igaz ember. *Hajséa* próféta szava: „Mint a füge- fát, úgy találtam a ti őseiteket a pusztában”, — a midrás (Jalküt) értelme- zésében Avrohom ősatyánk tökéletes- ségére céloz és az ősi eszményekre való törekvése int. A gránátalmáról pedig azt mondják az őseink, hogy még a legvallástalanabb zsidó is ha- sonló hozzá,

אפי ריקנים שבך מלאים מצות כרימון mert valamint a gránát magokkal, azonképen van telve az is jótettekkel. A *Mechiltó* tudósai tehát azt hir- detik nekünk: „tudjátok mit kell tenni Móróban? Mi javítja meg keserűség vizeit? — Egyszerűség, szorgalmas munka, I'tenbe vetett bizalom, megin- gathatatlan szilárdság, az ősökre való emlékezés, az egymás iránti szeretet, szeressük tehát testvéreinket! De mindezeket a tanításokat magában foglalja legjobban, leghatékonyabban az életnek a fája az *ész chajim* a Tóra, a tanításaival: ha ezeket követjük, meggyógyulnak életünk keserűségé- nek vizei és üdítőkké válnak. Nehéz viszonyok ellen küzdenünk kell, em- beri, nemes zsidó erényekkel, polgári erényekkel, de ne felejtjük el, hogy számunkra mindezek az erények csak a Tóra szavaiban gyökerezhetnek.